

Putnu barotava! Kāpēc?

Tas nav lēti un arī uzliek atbildību. Katram, kas kaut reizi ir ierīkojis savu putnu barotavu, noteikti būs sava atbilde uz jautājumu – kāpēc? Kādam ir žēl mazo putneņu ziemas aukstumā, cits grib redzēt bērnu prieku, vērojot putnus, bet vēl kādam vienkārši patīk daba, un tas ir kā televīzijas aizstājējs. Jāatzīst, ka man derētu jebkura no šīm atbildēm un vēl pāris citu variantu.

Man ir interesanti vērot putnu attiecības gan vienas sugas ietvaros, gan starp sugām. Vienmēr ir intriga, kad mazais ķivulis stājas pretī daudz lielākajam svilpim, – kurš nepadosies? Ne vienmēr uzvar tas, kurš lielāks...

Vēl barotavas vērošana noteikti man palīdz arī citā situācijā pareizi noteikt putnu sugu. Piemēram, pagājušajā sezonā, ieraugot pie barotavas

pelēko zilīti, pat nedzirdot balsi (vēroju no mājas pa logu), tā uzreiz pievērsa manu uzmanību. Viņas uzvedība atšķīrās no purva zilītēm, kuras nāca katru dienu un kuras pazinu jau “sejā”. Uzskatu, ka pat pieredzējušiem putnu vērotājiem nenāktu par ļaunu laiku pa laikam pasēdēt un pavērot arī parastāko barotavas putnu uzvedību. Labi pazīstot šos parastos putnus, vieglāk būs atpazīt arī citus.

Pirmais mēģinājums barot putnus man bija pie dzīvokļa loga pirms kādiem astoņiem gadiem – sākumā jau interesanti, tomēr putnu sugas, kuras tur varēja novērot, likās pārāk parastas un bez jebkādas perspektīvas ieraudzīt kaut ko interesantāku. Eksotika jau bija mājas strazdi, kas, puteņa dzīti, mēģināja tur atrast ko ēdamu.

Pirms pieciem gadiem ienāca prātā doma, ka būtu interesanti ierīkot barotavu pie savas darbavietas. Tur ēkas sētas pusē bija diezgan plaši dārziņi, un – galvenais pluss – es varēju laiku pa laikam sekot barotavai pa dienu! Ziemas īsajās dienās strādājot neatliek laiku pavērot putnus pie mājas barotavas – no rīta VĒL tumšs, kad aizeju uz darbu, bet vakarā JAU tumšs, kad pārrodos mājās. Šeit beidzot putnu daudzums un dažādība man likās jau apmierinoša – dižknābji, zīdastes, dadziši un citi... Arī zvirbuļvanags.

Līdz ar to iedibinājās arī mana dienas kārtība: bērnu uz dārziņu; uzpildīt barotavu; varbūt kaut ko nobildēt pie barotavas; strādāt; pusdienlaikā atkal uzpildīt barotavu; pavērot, kas tur darās, un atkal strādāt. Pēc kāda laika, no rītiem ierodoties pie barotavas, sapratu, ka mainīt jau vairs neko nedrīkst. Mani tur gaida! Bija reizes, kad meklēju sev aizstājēju, ja devos uz ilgāku laiku kaut kur prom.

Ikreiz, kad gāju uzpildīt barotavu, svilpoju, un tas bija zilītēm kā signāls uz ēšanu. Pat tad, ja neredzēju tuvumā nevienu putnu, atlika tikai

Lielā zilīte *Parus major*.

Dzīlnītis *Sitta europaea*.

uzsvilpot, lai atlaistos pa kādai zilītei no dārzu otras malas! Pamazām putni pie manis pierada, un pāris drosmīgāko lielo zilīšu pat atļāvās man laisties uz plaukstu, lai paņemtu pa kādam zemesriekstam vai saulespuķu sēklai. Tā tomēr ir citādāka sajūta, kad pats esi putniņu pieradinājis tiktāl, ka viņš tev vienīgajam uzticas, nevis pabarot kāda parka zilīti, kura laižas uz rokas visiem, kas kaut ko pasniedz.

Nezinu, kāpēc biju iedomājies, ka zilītes mani pa vasaru aizmirsīs, bet liels bija mans pārsteigums, kad rudenī, no jauna uzliekot barotavu, jau pēc pirmajiem svilpieniem zilītes bija klāt!

Trešā un pagaidām arī darbībā esošā barotava tapa pie privātmājas, kas

atrodas ne pārāk tālu no pilsētas centra, tomēr arī meža koku galotnes ir redzamas. Tad nu piegāju tai lietai nopietnāk un nolēmu piebarot tur ne tikai klasiskos barotavu putnus ar saulespuķu sēklām vai taukiem, bet dabūt klāt kaut ko pie manām barotavām nebijušu. Atcerējos senu draugu Jāni, kam ir zālāju sēklu bizness (<http://zalajuseklas.lv>). Viņam noteikti pēc sēklu šķirošanas ir jāpaliek kaut kam, kas mani varētu interesēt, un tā arī bija. Tikai ar šīm sēklām vien pagājušajā ziemā varēju pabarot dzeltenu stērstu un zvirbuļu baru, kur šo putnu kopskaits pārsniedza 50 putnu! Tāpat sēklas un graudus ēda gan siļi, gan vārnas un, tuvāk pavasarim, arī krauči.

Ziema starp rudens un pavasara migrācijām putnu vērotājiem ir

tāds mierīgāks laiks, bet man kā putnu bildētājam tas liekas pavisam tukšs. Tad nu pats cenšos radīt kādu intrigu – veidoju ilustrētu pie barotavas redzēto putnu sarakstu, kas apskatāms visiem manā interneta vietnē. Uz šo brīdi, kad tiek rakstīts šis teksts, pie barotavas ir bijušas jau 15 sugas. Interesanti, vai tiks pārsniegts pagājušā gadā novēroto sugu skaits – 23? Lai fotografētu putnus sarakstam, nav īpaši jāgatavojas, jo barotava ir pie mājas, un to var darīt pa logu, sēžot siltumā – bilde gan no tā zaudē, bet te jau galvenais ir dokumentēšana. Pa šiem gadiem ir jau aptuvenā nojausma, kad un kādos apstākļos katru putnu sugu gaidīt pie barotavas. Tā šogad dzeltenu stērstu uzrašanos uzminēju precīzi – otrajā dienā pēc sniega uzkrišanas. Var jau būt, šie novērojumi strādā tikai lokāli pie manis, bet nu, piemēram, ķeģi nekad nav bijuši pie manām barotavām rudenos – tikai pavasaros.

Tie, kas ir sociālajos tīklos *Twitter* vai *Facebook*, var piedalīties tādā kā manis veidotā totalizatorā “Kura nākamā?” un pārbaudīt savu veiksmi vai zināšanas, prognozējot nākamo pie barotavas novēroto putnu sugu. Noteikumi interneta vietnē <http://ainars.mck.lv>.

AINARS MANKUS,
ainars.majas@sveiks.lv
Teksts un foto

Dižraibais dzenis *Dendrocopus major*.

Svilpis *Pyrrhula pyrrhula* ar kareivīgu ķivuli *Spinus spinus*.

Gredzenota zilzilīte *Cyanistes caeruleus*.